

GÜİ SALDIRANER

EG Partner- SMMM, BD
www.eg-econsulting.com

TÜRKİYE EMİSYON TİCARET SİSTEMİ YÖNETMELİĞİ TASLAĞI: YAPISI, UYGULAMA TAKVİMİ VE İŞ DÜNYASI AÇISINDAN TEMEL BAŞLIKLAR

Türkiye'nin iklim politikalarında yeni bir dönemi başlatan 7552 sayılı İklim Kanunu, 9 Temmuz 2025 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun, ülkenin yeşil büyüme vizyonu ve 2053 net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda, sera gazı emisyonlarının kontrol altına alınması ve düşük karbonlu kalkınmanın desteklenmesini amaçlamaktadır. Bu kapsamda, Türkiye'de ilk kez ulusal düzeyde bir karbon fiyatlandırma sistemi kurulmasının hukuki temeli oluşturulmuştur.

Kanun'un öngördüğü ikincil düzenlemelerden biri olan Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) Yönetmeliği Taslağı, İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından 22 Temmuz 2025 tarihinde kamuoyu görüşüne açılmıştır. Taslak, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması süreçleriyle (MRV sistemi) entegre biçimde işleyen bir piyasa mekanizması öngörmekte; işletmelerin karbon emisyonlarını ölçülebilir, yönetilebilir ve ticarete konu hale getirmeyi hedeflemektedir.

Bu düzenleme, bir yandan İklim Kanunu'nun uygulanmasını sağlayacak temel idari çerçeveyi oluştururken, diğer yandan Türkiye'nin Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi (AB ETS; European Union Emissions Trading System, EU ETS) ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM; Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM) ile uyum sürecinin de önemli bir bileşeni olarak değerlendirilmektedir. Yönetmelik, ulusal karbon piyasasının kurulmasına yönelik usul ve esasları belirleyerek, hem çevresel hem de ekonomik açıdan yeni bir dönemin altyapısını tanımlamaktadır.

YÖNETMELİĞİN GENEL YAPISI VE DAYANAK MADDELERİ

Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) Yönetmeliği Taslağı, İklim Kanunu ve ilgili mevzuata dayanır; sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması, doğrulanması ve ticaretinin ulusal bir piyasa sistemi içinde nasıl yürütüleceğini çerçeveleyen Yönetmelik, emisyon izin süreçleri, izleme–raporlama–doğrulama (MRV–Monitoring, Reporting and Verification) ve tahsisat rejimiyle birlikte karbon piyasasının kuruluşu, işleyişi, denetimi ve yükümlülük takibini kapsayan idari, teknik ve mali düzenlemeleri ortaya koyar.

Taslak, sistemin işleyişini sekiz ana başlık altında toplar.

- 1. Genel hükümler:** Yönetmeliğin amacı, kapsamı, dayanağı ve temel tanımları içermektedir.
- 2. Emisyon izni:** Sisteme dahil olacak tesislerin izin başvuruları, geçerlilik süreleri, yenileme ve iptal koşullarını düzenlemektedir.
- 3. İzleme–Raporlama–Doğrulama (MRV, Monitoring, Reporting and Verification):** Emisyon verilerinin ölçülmesi, raporlanması ve bağımsız doğrulayıcı kuruluşlarca onaylanmasına ilişkin yükümlülükleri belirlemektedir.
- 4. Tahsisat rejimi:** Ücretsiz tahsisatlar, açık artırma yöntemi, emisyon üst sınırı ve kıyaslama esaslarını açıklamaktadır.
- 5. Karbon piyasası mekanizmaları:** Birincil ve ikincil piyasaların işleyişi, fiyat istikrarını sağlayan araçlar ve esneklik mekanizmalarını kapsamaktadır.
- 6. Teslim yükümlülüğü:** Tesislerin doğrulanmış emisyon miktarları kadar tahsisat teslim etme zorunluluğuna ilişkin esasları belirlemektedir.
- 7. İdari yaptırımlar ve denetim:** Uyumsuzluk halleri, yanıtıcı beyanlar, teslim eksiklikleri ve izinsiz faaliyetlere ilişkin idari cezaları düzenlemektedir.
- 8. Geçici ve son hükümler:** Pilot uygulama dönemi (2026–2027) ile tam uygulama dönemi (2028–2035) arasındaki geçiş hükümlerini tanımlamaktadır.

Bu yapıyla Yönetmelik Taslağı, Türkiye'nin sera gazı azaltım hedeflerini ekonomik araçlarla desteklemeyi ve piyasa temelli bir karbon yönetimi altyapısını kalıcı hale getirmeyi amaçlamaktadır. Böylece düzenleme, yalnızca çevresel bir düzenleme değil, aynı zamanda enerji, sanayi ve finans politikalarıyla doğrudan etkileşim halinde olan bütünlüklü bir iklim politikası aracına dönüşmektedir.

KAPSAM VE EMİSYON İZİNİ

Emisyon Ticaret Sistemi, sera gazı emisyonu belirli bir eşiğin üzerinde olan sanayi tesislerini kapsayacak şekilde kademeli olarak uygulanacaktır. Bu sistemin temelini, işletmelerin faaliyetlerinden kaynaklanan emisyonların kayıt altına alınması, izlenmesi ve sınırlandırılması oluşturur. Yönetmelik, kapsamı tesis ölçeğinde tanımlamakta ve "emisyon izni" kavramını sistemin merkezine yerleştirmektedir.

Türkiye'de faaliyet gösteren tesisler, üç kategori altında değerlendirilir:

- **Kategori A** tesisler, yıllık emisyonu 50.000 ton CO₂ eşdeğerine kadar olan işletmelerdir ve sisteme dâhil değildir.
- **Kategori B** tesisler, 50.000 ila 500.000 ton CO₂ aralığında emisyon salımı yapan işletmelerdir.
- **Kategori C** tesisler ise 500.000 ton CO₂ eşdeğerinin üzerinde salım yapan büyük ölçekli tesislerdir.

Kategori B ve C tesisleri, faaliyetlerine devam edebilmek için İklim Değişikliği Başkanlığı'ndan emisyon izni almakla yükümlüdür. Bu izin, işletmenin sera gazı emisyonlarını sistemin kurallarına uygun biçimde yönettiğini ve kayıt altına aldığı gösteren resmi bir belgedir.

Emisyon izni başvuruları elektronik ortamda yapılır ve her tesis için ayrı bir başvuru hazırlanır. Başvuru sürecinde işletmelerin; izleme planı, teknik bilgi formları ve yetkin personel bilgileri gibi belgeleri sunmaları gerekir. Başkanlık, gerektiğinde ek bilgi ve belge talep edebilir veya eksikliklerin giderilmesi için süre verebilir. Başvurular, en geç 60 gün içinde değerlendirilir ve uygun bulunan tesislere beş yıl süreyle geçerli bir izin verilir.

İzin süresinin sona ermesinden önce, işletmelerin altı ay içinde yenileme başvurusu yapması zorunludur. Faaliyetin niteliğinde, kapasitesinde veya işletme sahibinde değişiklik olması durumunda, izin bilgilerinin güncellenmesi gerekir. İzin koşullarının ihlali, yanıltıcı bilgi verilmesi veya yükümlülüklerin yerine getirilmemesi hâlinde ise emisyon izni iptal edilebilir.

Bu sistem, tesislerin faaliyet izinleriyle çevresel performanslarını bütünleştiren yeni bir yapıyı temsil etmektedir.

İZLEME, RAPORLAMA VE DOĞRULAMA (MRV)

Emisyon Ticaret Sistemi'nin güvenilir biçimde işlemesi, sera gazı verilerinin düzenli olarak izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması süreçlerinin etkin biçimde yürütülmesine bağlıdır. Bu üç aşamalı yapı, sistemin teknik omurgasını oluşturmakta ve karbon piyasasında ölçülebilirlik ilkesini güvence altına almaktadır.

Her tesis, faaliyetlerinden kaynaklanan emisyonları takip etmek üzere bir İzleme Planı hazırlamakla yükümlüdür. Bu plan, ölçüm yöntemlerini, veri kaynaklarını, hesaplama esaslarını ve kontrol süreçlerini ayrıntılı biçimde içermelidir. İzleme Planı, emisyonların hesaplanmasında kullanılacak yöntemlerin standartlara uygunluğunu sağlamak amacıyla izlemeye başlanmadan en az altı ay önce İklim Değişikliği Başkanlığı'na sunulur. Başkanlık, planları değerlendirir ve gerek duyarsa revizyon talep edebilir.

Yıllık faaliyet dönemi sonunda işletmeler, bir önceki yıla ait sera gazı emisyon miktarlarını ve üretim düzeylerini içeren Emisyon Raporu ve Faaliyet Seviyesi Raporu hazırlamakla yükümlüdür. Bu raporlar, izleme planında belirtilen metodolojiye uygun olarak düzenlenir ve her yıl 30 Nisan tarihine kadar Başkanlığa elektronik sistem üzerinden gönderilir.

Raporların güvenilirliği, bağımsız doğrulayıcı kuruluşlar tarafından sağlanır. Bu kuruluşlar, merkezi elektronik sistem (MEDAS) üzerinden atanır ve Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) tarafından ISO/IEC standartlarına göre akredite edilir. Doğrulayıcılar, doğrulama sürecinde işletmelerle herhangi bir çıkar ilişkisi içinde olamaz; tarafsızlık ve gizlilik ilkelerine uymakla yükümlüdür.

İşletmeler, raporlamaya esas tüm belgeleri ve veri kayıtlarını en az on yıl süreyle saklamakla ve Başkanlığın talep etmesi halinde incelemeye sunmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük, sistemin geriye dönük izlenebilirliğini ve kurumsal denetim kapasitesini güçlendirmektedir.

MRV sistemi, Türkiye'nin 2014 yılından bu yana yürüttüğü sera gazı izleme altyapısının üzerine inşa edilmiş olup, ETS'nin işleyişini destekleyen dijital bir yapı ile bütünleşmiştir. Bu yönüyle, karbon piyasasında şeffaflığın, hesap verebilirliğin ve veri güvenliğinin teminatı olarak değerlendirilmektedir.

TAHSİSAT REJİMİ VE PİYASA MEKANİZMASI

Emisyon Ticaret Sistemi'nin işleyişinde, karbon tahsisatları hem çevresel hedeflerin hem de piyasa dengesinin temel aracıdır. Yönetmelik Taslağı, tahsisat sistemini "sınırlama ve ticaret (cap-and-trade)" prensibine dayandırmakta; yani belirli bir toplam emisyon sınırını belirleyip, bu sınır içinde ticarete konu olabilecek haklar yaratmaktadır. Her bir tahsisat, bir ton karbondioksit (CO₂) eşdeğeri sera gazı salım hakkını temsil eder ve belirli bir dönem için geçerlidir.

1. Ulusal Üst Sınır ve Tahsisat Dağıtımı

Her sistem yılı için belirlenen ulusal emisyon üst sınırı, Türkiye genelinde salınabilecek toplam sera gazı miktarını ifade eder. Bu sınır, ekonomik büyüme projeksiyonları ve sektör bazlı emisyon yoğunlukları dikkate alınarak İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından belirlenir. Üst sınır, zaman içinde kademeli olarak daraltılarak emisyon azaltımı hedeflenmektedir.

Tahsisatlar, bu sınırın içinde kalmak kaydıyla iki şekilde piyasaya arz edilir:

- **Ücretsiz tahsisat:** Karbon yoğunluğu yüksek sektörlerde faaliyet gösteren tesislere, kıyaslama (benchmarking) yöntemiyle belirlenen performans ölçütleri esas alınarak verilir.
- **Açık artırma yoluyla tahsisat:** Birincil piyasada ihale yöntemiyle satılan tahsisatlardır.

Gelirlerin yönlendirilmesi: Tamamlayıcı Karbon Fiyatı ödemeleri, Kanun m.12 uyarınca özel gelirlerin kullanılacağı hesaba aktarılır ve gelirin ilgili sektörlerde kullanılması esastır; ayrıca piyasa işletmecisinin işlem gelirlerinin %50'si aynı hesaba yönlendirilir.

Her tesis, kendisine tahsis edilen miktar emisyon raporunda yer alan doğrulanmış değerlerle uyumlu biçimde teslim etmekle yükümlüdür. Teslim edilmeyen miktarlar, bir sonraki yılın yükümlülüğüne eklenir ve idari yaptırma konu olur.

2. Piyasa Yapısı ve İşleyişi

Tahsisatlar, birincil piyasa ve ikincil piyasa olmak üzere iki düzeyde işlem görür.

- **Birincil piyasa,** Başkanlık tarafından duyurulan takvim doğrultusunda Enerji Piyasaları İşletme A.Ş. (EPIAŞ) aracılığıyla yürütülür.
- **İkincil piyasa** ise, işletmelerin sahip oldukları tahsisatları birbirlerine devredebildiği sürekli işlem esasına dayalı serbest bir ticaret alanıdır.

Piyasanın istikrarını korumak amacıyla Piyasa İstikrar Rezervi mekanizması oluşturulmuştur. Fiyatların aşırı dalgalanması durumunda, rezervdeki tahsisatlar piyasaya sürülerek fiyat artışı dengelenebilir; fiyatların düşmesi halinde ise arz kısıtlanarak fiyat istikrarı sağlanır.

3. Esneklik ve Destek Mekanizmaları

Yönetmelik, işletmelere uyum kolaylığı sağlamak amacıyla çeşitli esneklik araçları tanımlar:

- **Bankalama:** Kullanılmayan tahsisatların sonraki yıllarda kullanılmak üzere devredilmesi.
- **Ödünç alma:** Gelecek yıllara ait tahsisatların mevcut dönemde kullanılması.
- **Denkleştirme (offset):** Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde gerçekleşen projelerden elde edilen karbon kredileri, teslim yükümlülüğünün azami %10'u ile sınırlı olarak kullanılabilir.

Bu mekanizmalar, işletmelerin karbon maliyetlerini yönetmesine ve karbon azaltım yatırımlarını planlamasına yardımcı olurken, piyasadaki likiditenin korunmasını da sağlar.

4. Fiyatlandırma ve Ekonomik Etkiler

Karbon fiyatı, piyasada arz-talep dengesiyle oluşur; ancak aşırı oynaklığın önlenmesi amacıyla taban ve tavan fiyat aralıkları Karbon Piyasası Kurulu tarafından belirlenebilir. Tahsisatların ekonomik değeri, hem işletmelerin mali tablolarında hem de yatırım kararlarında giderek daha belirgin bir rol oynamaya başlayacaktır. Bu yönüyle ETS, çevre politikalarının ötesinde, sanayi, enerji ve finans sektörlerinin karar alma süreçlerine doğrudan etki eden yeni bir ekonomik mekanizma haline gelmektedir.

PİLOT DÖNEM VE UYGULAMA TAKVİMİ

Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi (ETS), işletmelerin yeni yapıya uyum sağlamasına olanak tanımak amacıyla iki aşamalı bir uygulama takvimine göre yürürlüğe girecektir. Bu yaklaşım, hem teknik altyapının test edilmesini hem de sektörlerin kademeli olarak sisteme dâhil edilmesini amaçlamaktadır.

1. Pilot Dönem (2026–2027)

Pilot dönem, sistemin deneme ve kurumsal uyum aşaması olarak kurgulanmıştır. Bu evrede, Avrupa Birliği'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) kapsamındaki karbon-yoğun sektörlerde faaliyet gösteren tesisler öncelikle sisteme dâhil edilir (örneğin çimento, demir-çelik, alüminyum, gübre ve yüksek ısı güce sahip yakma/enerji üniteleri).

Şirketlerin yeni raporlama ve tahsisat süreçlerine alışabilmesi için kıyas (benchmark) yöntemine göre %100 ücretsiz tahsisat uygulanır; ayrıca gerek görüldüğünde avans tahsisat sağlanabilir. Pilot dönemde denkleştirme (offset) uygulanmaz. Bu dönemde tespit edilen eksiklikler, tam uygulama öncesi iyileştirmeye veri oluşturur.

Uyum sürecini teşvik amacıyla idari para cezaları %80 indirimli uygulanır. Pilot dönemde ihraç edilen tahsisatlar, sadece pilot dönem için geçerlidir ve en geç 30 Nisan 2029'a kadar kullanılabilir.

2. Uygulama Dönemi (2028–2035)

Tam uygulama, **2028** yılında başlar ve iki alt evre halinde yürütülür:

• Birinci alt dönem (2028–2030):

Pilot dönemde yer alanlara ek olarak, İzleme-Raporlama-Doğrulama düzenlemelerinin eklerinde tanımlanan diğer faaliyet alanları da kapsam dâhiline alınır.

• İkinci alt dönem (2031–2035):

Ücretsiz tahsisat oranları, ilgili usul ve esaslarda öngörülecek şekilde alt dönemler itibarıyla değiştirilebilir; birincil piyasada açık artırmanın payı artırılabilir.

Bu dönemde karbon piyasası tam kapasiteyle işler; tahsisat fiyatları arz-talep koşullarına göre oluşur. Ulusal emisyon üst sınırı yıllar içinde azaltılarak toplam emisyonların düşürülmesi hedeflenir. Teslim yükümlülüğü devam eder; işletmeler doğrulanmış emisyonları kadar tahsisatı her yıl Kasım ayının son iş gününe kadar teslim eder.

3. Geçiş Süreci ve Uyum Beklentisi

Pilot dönemde edinilen deneyimler, piyasa istikrar mekanizmasının, fiyat koridorlarının ve doğrulama süreçlerinin geliştirilmesi için kullanılacaktır. İşletmelerin kurumsal karbon yönetimi kapasitelerini güçlendirmesi, bu geçiş sürecinde büyük önem taşımaktadır.

Yönetmelik, bu süreci geçiş dönemi olarak kurgulamakta; böylece hem kamu otoriteleri hem de özel sektör için 2028 sonrası tam işleyişe hazırlık imkânı sunmaktadır. Bu yönüyle Türkiye ETS'si, ulusal düzeyde ilk karbon piyasası deneyimini sistemli bir uyum modeliyle hayata geçirmeyi hedeflemektedir.

İDARİ YAPTIRIMLAR VE KURUMSAL SORUMLULUKLAR

Emisyon ticareti sisteminin güvenilir biçimde işlemesi, yükümlülüklerin zamanında ve eksiksiz yerine getirilmesine bağlıdır. Bu nedenle Yönetmelik, uyumsuzluk hâllerini, uygulanacak idari tedbirleri ve kurumsal yönetim beklentilerini ayrıntılı biçimde düzenler.

1. Uyumsuzluk ve İhlal Türleri

- Emisyon izni alınmaksızın faaliyet yürütülmesi,
- İzleme, raporlama veya doğrulama yükümlülüklerinin yerine getirilmemesi,
- Yanıltıcı ya da eksik beyan verilmesi,
- Doğrulanmış emisyon miktarına karşılık gelen tahsisatın Kasım ayının son iş gününe kadar teslim edilmemesi,
- Başkanlıkça talep edilen bilgi ve belgelerin süresinde sunulmaması.

Bu hallerde idari para cezaları ve gerektiğinde faaliyetin sınırlandırılması, durdurulması veya iznin iptali gündeme gelebilir.

2. İdari Para Cezaları ve Diğer Tedbirler

İhlalin türüne ve tesisin büyüklüğüne göre değişen idari para cezaları uygulanır. Teslim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi durumunda:

- Eksik kalan tahsisat miktarı bir sonraki yılın teslim yükümlülüğüne eklenir,
- Ayrıca ilgili idari yaptırımlar uygulanır.

Bu yaklaşım, hem caydırıcılığı güçlendirir hem de sistemin bütünlüğünü korur.

3. Kurumsal Sorumluluk, İç Kontrol ve Tebligat Altyapısı

Yükümlülüklerin yerine getirilmesi sadece çevre birimlerinin değil, şirket yönetim organlarının da sorumluluğu kapsamındadır. Bu çerçevede işletmelerin:

- MRV ve teslim süreçlerinden sorumlu kişileri net biçimde belirlemesi,
- Yetki devri ve imza düzenini iç yönergelerde açıkça ortaya koyması,
- Veri güvenliği, iç denetim ve raporlama zincirini kurumsal prosedürlere bağlaması beklenir.

Tebligat ve resmi bildirimler açısından:

Kapsamdaki işletmelerin KEP ve e-tebligat adresi edinmesi zorunludur. Bu altyapı, karar ve bildirimlerin güvenli ve izlenebilir biçimde iletilmesini sağlayarak denetim süreçlerini güçlendirir.

4. Uyum Kültürü ve Sürekli İyileştirme

İdari yaptırımların amacı cezalandırmadan ziyade uyumu teşvik etmektir. Bu nedenle işletmelerin, karbon yönetimini kurumsal risk yönetimi ve sürdürülebilirlik stratejilerinin kalıcı bir bileşeni hâline getirmesi; süreçlerini periyodik olarak gözden geçirip iyileştirmesi beklenir. Pilot dönemde edinilecek deneyim, tam uygulama evresinde operasyonel mükemmelliğin temelini oluşturacaktır.

AB ETS VE SKDM (CBAM) İLE UYUM BOYUTU

Türkiye'nin Emisyon Ticaret Sistemi (TR-ETS), yalnızca ulusal bir iklim politikası aracı değil, aynı zamanda Avrupa Birliği'nin karbon düzenlemeleriyle ekonomik uyumun temel unsurlarından biridir. Bu yönüyle sistem, hem çevresel hem de ticari sürdürülebilirliğin keşişim noktasında konumlanmaktadır.

Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi (AB ETS), 2005 yılından bu yana yürürlükte olan, "sınırla ve ticaretini yap (cap-and-trade)" prensibine dayalı bir karbon fiyatlandırma mekanizmasıdır. Bu sistem, enerji yoğun sektörlerdeki toplam emisyonlara yıllık üst sınır getirerek, işletmelere tahsis edilen emisyon haklarının alınıp satılabilmesine imkân tanımaktadır. Türkiye'nin geliştirdiği TR-ETS, temel ilkeler açısından AB ETS ile benzerlik taşımaktadır; ancak ulusal koşullara uygun esnek bir yapıyla, özellikle büyüme ve rekabet dinamiklerini gözeten bir geçiş modeline sahiptir.

AB'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM/CBAM) ise 2026 itibarıyla tam uygulamaya geçecek ve AB'ye ihraç edilen karbon yoğun ürünler için ithalatçılara karbon fiyatı yükümlülüğü getirecektir. Bu durum, Türkiye gibi AB ile yoğun ticaret ilişkisi bulunan ülkelerde karbon maliyetlerinin doğrudan üretici firmalara yansımaya neden olabilecektir.

TR-ETS'nin devreye alınması, bu maliyetleri yurt içinde dengeleyen bir mekanizma oluşturmakta; AB'ye yapılacak ihracatta ödenmesi gereken karbon bedelinin, Türkiye'de uygulanan eşdeğer karbon fiyatı kadarının mahsup edilmesine imkân tanımaktadır. Böylece, Türk sanayisi hem AB standartlarıyla uyum sağlamış olacak hem de karbon gelirleri ulusal düzeyde kalacaktır.

Bu bağlamda TR-ETS, çevresel bir düzenlemenin ötesinde, stratejik bir ekonomik araç niteliği taşır. Türkiye'nin dış ticaret yapısının sürdürülebilirliğini koruması, yeşil dönüşüm sürecine finansman yaratması ve 2053 net sıfır hedefine ilerlemesi açısından kritik bir araç olarak değerlendirilmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği Taslağı, 7552 sayılı İklim Kanunu'nun uygulama ayağını oluşturan en kapsamlı düzenlemelerden biridir. Sistem, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanmasını yasal bir zemine oturtarak karbon fiyatlandırmasının kurumsal altyapısını kurmuştur. Böylece Türkiye'de ilk kez çevre politikası ile piyasa mekanizması bütünleşik bir çerçevede buluşmaktadır.

Yönetmelik, sanayi ve kamu için yeni bir dönemin başlangıcını işaret eder. Emisyon yönetimi, çevresel bir sorumluluğun ötesinde; finansal planlama, tedarik zinciri yönetimi, teknoloji yatırımları ve kurumsal yönetim üzerinde doğrudan etkili bir karar alanına dönüşmektedir. İdari izin süreçleri, MRV yükümlülükleri, tahsisat teslimi ve piyasa istikrar araçları, iş dünyasının risk ve maliyet hesaplarını yeniden şekillendirecektir.

AB ETS ile stratejik uyum boyutu. TR-ETS'nin zamanında ve güvenilir şekilde devreye alınması, AB'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (CBAM) karşısında Türkiye'nin rekabetçiliğini korumanın en rasyonel yoludur. AB tarafından tanınan ölçüde, yurt içinde ödenen karbon fiyatının CBAM yükümlülüklerinden mahsup edilebilmesi, ihracatçı sektörlerin maruz kaldığı "dış kaynaklı" karbon maliyetini içerde yönetilebilir kılar; aynı zamanda karbon gelirlerinin ülke içinde yeşil dönüşümü finanse etmek üzere geri döndürülmesine imkân verir. Bu çerçevede, ulusal karbon fiyatı sinyalinin öngörülebilirliği, açık artırma/ücretsiz tahsisat dengesinin sektörel geçiş planlarıyla uyumu ve tamamlayıcı destekler (enerji verimliliği, yenilenebilir elektrik tedariki, proses iyileştirmeleri, veri/dijital MRV kapasitesi) rekabet gücünün ana belirleyicileri olacaktır. Gecikme veya belirsizlik ise, ihracat yoğun sektörlerde (ör. çimento, demir-çelik, alüminyum, kimyasallar) maliyet artışı ve pazar payı kaybı riskini büyütür.

Bu yapı, Türkiye'nin ulusal katkı beyanındaki azaltım hedeflerine ilerleyişi ile AB karbon düzenlemeleriyle ekonomik uyumu eş zamanlı destekleyen stratejik bir politika aracıdır. Pilot dönemden elde edilecek tecrübeler, tam uygulama öncesi fiyat koridorları, istikrar rezervi ve kıyas metodolojilerinin rafine edilmesine veri sağlayacaktır. Kurumsal tarafta ise yönetim kurullarının iklim riskini sermaye tahsis süreçlerine dâhil etmesi, KOBİ'ler için sadeleştirilmiş raporlama ve danışmanlık destekleri ile tedarik zinciri bazında Kapsam1, Kapsam 2, Kapsam 3 emisyon yönetimi, başarının kritik unsurlarıdır.

Sonuç olarak, Türkiye'nin emisyon ticaret sistemi çevresel etkileri azaltmayı hedeflemekle birlikte, üretim, ticaret ve finans politikalarını birlikte dönüştüren, AB ile değer zinciri entegrasyonunu güçlendiren ve yeşil büyüme hedeflerine kaynak üreten bütünleşik bir rekabetçilik mimarisidir. Bu mimarinin öngörülebilir şekilde işletilmesi, firmaların yatırım takvimlerini netleştirirken ülkenin 2053 net sıfır hedefine giden yolu da somutlaştıracaktır.

Kaynaklar:

[1] İklim Değişikliği Başkanlığı, - Taslaklar. <https://iklim.gov.tr/taslaklar-i-2124>